

sem hagyható említés nélkül a kötetnek az az érdekes fejezete, mely *Asszonyaink a nemzeti eszmék szolgálatában* címen egyes előkelő magyar nőknek a régibb korbéli politikai élethez való viszonyáról árul el kevésbé ismert eseteket. A hölgyek ilyirányú szerepe annak idején nemzeti szempontból oly hatóságos volt, hogy a bécsi titkos rendőrségnek nem kis gondot okozott. Mindezekon kívül multunknak még számos részletére nézve nyújt okulást e becses mű, melyet éppen ezért szívesen ajánlunk olvasóink figyelmébe. V. M.

**Nagyborsai Farkas Klári : Kis embe-
rek nagy történései.** (Studium r. t.) Ezt a nem szerencsés, kissé erőltetett címet adta a szerző húsz apró elbeszélésének. A címlapon «novellák»-nak nevezi őket, pedig nem azok. Az igazi novella nagyobb szabású kompozíció részletesebb lélek- és környezetrajzon alapuló mesével. Ezek csak rajzok, vázlatok, élet- vagy hangulatképek. Sajnos, a napilapok tárcarajzai — mint Gyulai Pál sokszor megírta — nálunk tönkretették a novellát. A ráérőszakolt szűk keretben valósággal elnyomorodott s ma már épkezláb novellát kevesen tudnak írni s ha írnak, munkáikat regénynek szeretik nevezni.

Farkas Klári elbeszéléseiben jótollú írónak mutatkozik. Világfelfogását bizonyos melancholia, pesszimizmus jellemzi, a hitnek iránytűje mintha hiányoznék belőle. Leginkább az életnek bajai, szomorúsága, sokszor céltalan-
nak látszó kintlódásai foglalkoztatják képzeletét. A nő sorsát szerelmi csalódások, lemondás, szenvedés teszik szomorúvá, de a férfiaké sem különb, ők is csalódnak, zülленek, szenvednek.

Paula, ki szerelem nélkül lesz asszonnyá, csak leányában talál vigasztalást s ennek halála után csak abban a gondolatban, hogy leánya szeretett s rövid ideig mégis boldog volt (*Paula, Polett*), a nagyravágyó, hidegszívű asszony nem tudja megbecsülni, hogy férje imádja. fényre, pompára vágyik, de azt is hiába éri el s végül a Tisza hullámai közé menekül (*Bor Zsófia*). Az agg és nyomorogó színész kénytelen tréfás előadásokat rendezni, hogy éhen ne haljon (*Kacagó est*), a paraszt-férj nem dolgozik, hanem örökösen Pestre mászkál «hivatalért» (*Makkos Péter*), a másik süketét veri a feleségét s céda nőkre költi a pénzt (*Gazda nélkül*).

Íme a szerző témái! Szeretnők, ha legközelebbi kötetében jobban bele-

markolna a sokrétű emberi életnek végtelen nagy téma-tömegébe s onnan derültebb, egészségesebb, több energiát sugárzó tárgyakat ragadna ki.

Ismételjük, hogy szerzőnk jó és finomtollú író, aki jól meglátja, amit szemügyre vesz, amint azt realiztikusan megrajzolt alakjaiból és milió-rajzaiból látjuk (itt főként nyolc népies tárgyú rajzára gondolok). Realizmusa azonban nem önmagáért van, inkább csak eszközül szolgál neki. Művészi érzelme inkább a szimbolikus elmélyedés felé vonja. Sokszor nem is alakjainak és meséinek plasztikus kidomborítására törekszik, szereti a homályos, ködszerűen tovalebbben hangulatokat, az elmosódott alakokat és milióket s ezekkel mint szimbolumokkal a mögöttük rejlő s örökké ismétlődő lelki mozzanatok, az emberi élet misztériumait akarja kiemelni és éreztetni.

Reméljük, hogy jövőre a rajzforma szűk kereteit el-elhagyva a nagyobb elmélyedést és kompozícióbéli művészetet kívánó novella-formával is megpróbálkozik, bizonyára sikerrel.

Szinnyei Ferenc.

**Türr Stefánia : L'opera di Stefano
Türr nel risorgimento italiano.** A firenzei fasiszta-nyomda szép kiállításában jelent meg most Türr Stefánia kétkötetes olasz nyelvű munkája édesapjáról. Garibaldi és Cavour nagy művének megteremtésében minden olasz és minden magyar ember jól ismeri Türr István olasz királyi altábornagy helyét. Türr Stefánia csodáló szemmel, szerető kézzel gyűjtötte egybe az altábornagy életére vonatkozó adatokat, okmányokat, leveleket és üdvözlő-iratokat; faksimilében tárva valamennyit előnkbe kedves gyermeki büszkeséggel: íme, nézzétek, ez az én édesapám! Ez a helyes büszkeség végigvonul az egész könyvön, meghatódásra és elismerésre készítetve bennünket a szerző iránt, hiszen nem minden nagyérdemű embert gondolnak így az utódok, holta után. Ami aprólékosságnak látszanék így a könyvben, a nagynevű apa lányának eléggé nem méltányolható érényévé válik.

Türr István életét megírta már magyarul hűséges barátja, Gonda Béla. Ebből az életrajzból tudja a magyar közönség a bajai kiváló fiú számos nagy cselekedetét és sok viszontagságát; Gonda művéből megtanuljuk szeretni az olaszok legnagyobb korszakát. Türr Stefánia olasz könyve viszont Magyar-